

**Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta**

Právní úprava pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

2014
VII. ročník

Autor: Markéta Jarošová
Konzultant: prof. JUDr. Marie Karfíková, CSc.

estné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracovala samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO či jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšiřováním, rozmnožováním a sdělováním ve veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK, včetně užití třetími osobami.

V Praze dne

.....
Markéta Jarošová

Pod kování

Na tomto místě bych ráda podkovala paní prof. JUDr. Marii Karfíkové, CSc. za cenné připomínky a odborné rady, kterými pomohla ke vzniku této práce.

Obsah

Úvod	1
1. Povinnost nahradit újmu.....	2
1.1 Způsob náhrady újmy	3
2. Vznik pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla	4
2.1 Pojistná smlouva z pohledu komparace právních úprav účinných do 31.12.2013 a od 1.1.2014	5
2.1.1 Uzavření pojistné smlouvy, vznik a podmínky pojištění odpovědnosti	6
2.1.2 Kontraktní povinnost.....	7
2.1.3 Prerušování pojištění odpovědnosti	8
3. Rozsah pojištění odpovědnosti.....	8
3.1 Výluky z pojištění odpovědnosti	10
4. Pojistné.....	11
4.1 Systém bonus malus	12
4.2 Příspěvek do fondu zábrany škod	13
5. Pojistná událost	14
5.1 Pojistné plnění	15
5.1.1 Limity pojistného plnění	17
5.2 Regresní nároky pojistitele	18
6. Zánik pojištění odpovědnosti	19
Závěr.....	21
Seznam zkratk	23
Seznam použité literatury a jiných citovaných zdrojů	24

Úvod

Předmětem předkládané práce je stručný výklad, analýza a zhodnocení právní úpravy pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla. Za účelem naplnění cíle této práce budu využívat především metodu analýzy a deskripce. Nicméně uplatním rovněž metodu jazykového, případně i komparativního výkladu.

V rámci této práce se budu snažit postihnout mimo jiné i významnější změny promítnuté v důsledku ústavnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, na základě toho bychom měli mít tato práva i ústavně soukromoprávní povahu. Především ve vztahu k pojistné smlouvě budu používat také metodu komparativní, kterou provedu srovnání na některých otázkách z pohledu právní úpravy ústavně do 31.12.2013 a od 1.1.2014. Klade si za cíl především nastínit nyní již právní úpravu této problematiky na území České republiky za současného zhodnocení jejích výhod a nedostatků. Mimoto se pokusím prostřednictvím této práce předložit i některé své osobní názory a případně i návrhy na zlepšení právní úpravy.

Předmětné téma jsem si pro zpracování této práce vybrala především z důvodu osobního zájmu na proniknutí do této problematiky. Je třeba podotknout, že se jedná o problematiku zasahující do každodenního života značné části populace. Součástí je tato oblast právní úpravy často diskutována laickou veřejností, která však zpravidla vychází z neúplných informací a nesprávného a leckdy zbytečně kritického výkladu. V souladu s výše uvedenými cíli a metodami k jejich dosažení se budu snažit o předložení komplexního a obstojného výkladu, analýzy a zhodnocení okruhu souvisejících otázek.

I přes omezený rozsah této práce, nastíním alespoň v základních rysech stěžejní okruhy dotčené právní úpravy. Předmětem první kapitoly bude stručné pojednání o povinnosti nahradit újmu, které má rozhodující význam pro následný výklad. Ve druhé kapitole se budu zabývat vznikem pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, a zejména poukážu na případné rozdíly v právní úpravě ústavně do 31.12.2013 a od 1.1.2014. Ve třetí kapitole se zaměřím na rozsah dotčeného pojištění. Následně se budu ve čtvrté kapitole zabývat pojistným. Pátá kapitola bude věnována pojistným událostem a s tím související problematice pojistného plnění a případných regresních nároků. Poslední šestá kapitola bude dopadat na zánik pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla.

1. Povinnost nahradit újmu

Povinnost nahradit újmu, resp. odpovědnost za škodu způsobenou provozem vozidla slovy předchozí právní úpravy, je odpovědností občanskoprávní, pro což je právní úprava této problematiky dána předpisy práva občanského. Z pohledu právní úpravy učiněné do 31.12.2013 byl stěžejním právním předpisem upravujícím dotčenou problematiku **zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“ nebo „předchozí občanský zákoník“)**. Nutno podotknout, že právní úprava vycházející z OZ je i nadále aplikována v souladu s předchozími ustanoveními zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. V případě, že právo na náhradu škody i nemajetkové újmy vzniklo v době účinnosti OZ, posuzuje se nárok dle ustanovení tohoto zákona. Naopak došlo-li ke vzniku povinnosti nahradit újmu po dni 31.12.2013, bude se v dané věci postupovat dle ustanovení **zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“ nebo „nový občanský zákoník“)**.

V první řadě poukazuji na pojetí NOZ, dle něhož újma zahrnuje újmu na jmění (škodu) a nemajetkovou újmu. V rámci úpravy NOZ zákonodárce ponechal preventivní povinnost obdobnou povinnosti stanovené v § 415 OZ, jejíž podobu nepatrně modifikoval. Nově došlo k omezení povinnosti ve vztahu k okolnostem případu a zvyklostem soukromého života, a dále k rozšíření co do výměru hrozících škod. S ohledem na ústavní požadavky České republiky a na zásadu *neminem laedere* (nikomu neškodit) shledal zákonodárce úpravu preventivní povinnosti v textu NOZ jako nezbytnou.¹ Motivací k zachování preventivní povinnosti spatřuji například ve výměru pojistného, který je založen na systému bonus malus. V případě obecné povinnosti nahradit újmu založené na principu zavinění došlo oproti § 420 OZ k rozšíření formulačního vymezení pro případ porušení právní povinnosti. Povinnost nahradit újmu se vztahuje nejen na porušení absolutních práv, avšak i na porušení jiných práv. Nadto předemtná právní úprava nyní nově v případech porušení povinnosti ze zákona vychází z presumpce nedbalosti. Zákonodárce rovněž převzal předchozí úpravu speciální odpovědnosti za škodu způsobenou provozem dopravního prostředku², kterou v číně modifikoval pouze prostřednictvím drobných nuancí. Oproti předchozí právní úpravě jsou nyní z tohoto ustanovení vyjmuty dopravní prostředky poháněné lidskou silou. Naopak došlo k výslovnému stanovení povinnosti k náhradě škody i jiným provozovateli vozidla, plavidla nebo letadla. Provozovatel se i podle nové právní úpravy může zprostit své odpovědnosti ze zákonem stanovených liberálních důvodů. Taktéž byla zachována konstrukce náhrady jinou

¹ Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku (konsolidované znění) ze dne 3.2.2012.

² Dříve upraveno v § 427 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

osobou namísto provozovatele, pokud tato použila dopravního prostředku bez jeho v domí nebo proti jeho v li. V tomto sm ru tedy z stala právní úprava tak ka nem nná. Nov je dán princip, podle n hož v p ípadech, kdy nelze provozovatele ur it, platí, že je jím jeho vlastník.³ Tuto domn nku hodnotím kladn , nebo vzhledem ke komplikacím, které ur ení provozovatele skýtá, vnáší alespo minimální právní jistotu.

Hlavní zm nou v problematice náhrady újmy, kterou rekonfigurovaná právní úprava p inesla je odstran ní tzv. tabulkového i bodového systému, jenž byl d íve upraven **vyhláškou Ministerstva zdravotnictví . 440/2001 Sb., o odškodn ní bolesti a ztížení společenského uplatn ní, ve zn ní pozd jších p edpis (dále jen „vyhláška o odškodn ní“)**, a rovn ž § 444 odst. 3 OZ. To v praxi znamená, že výše náhrady újmy již nebude pro p íšt dána jednotnou paušální ástkou, jako tomu bylo doposud. V sou asné době stanovení této výše p ísluší soudci, který je povinen ur it náhradu újmy ve spravedlivé výši s p íhlédnutím ke všem okolnostem p ípadu.⁴ T mito okolnostmi lze rozum t například v k poškozeného, vliv újmy na zdraví na jeho povolání i vztah poz stalého manžela k zesnulému. Myslím si, že tím bude docíleno poskytnutí náhrady v odpovídající výši, nebo dojde k zohledn ní relevantních kritérií. Nebude-li možné ur it výši náhrady takto, pak dojde k ur ení podle zásad slušnosti. Tyto zásady nový ob anský zákoník bohužel nijak nekonkretizuje. Je tedy otázkou, jak budou vykládány. Nadto co již bylo e eno, nový ob anský zákoník rovn ž explicitn stanoví, že povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhrad újmy na jm ní (škody).⁵

1.1 Zp sob náhrady újmy

Nový ob anský zákoník ustoupil od p vodního pojetí, dle n hož se škoda hradí primárn v pen zích a pro p ípad, že o to poškozený požádá, a je-li to zároveň možné a ú elné, se hradí škoda uvedením do p edešlého stavu. S ú inností od 1.1.2014 se škoda primárn nahrazuje uvedením do p edešlého stavu, a pokud to není dob e možné, anebo žádá-li to poškozený, hradí se škoda v pen zích. Nicmén zákon . 168/1999 Sb., o pojišt ní odpovědnosti za újmu zp sobenou provozem vozidla a o zm n n kterých souvisejících zákon (zákon o pojišt ní odpovědnosti z provozu vozidla) ve zn ní pozd jších p edpis jako

³ B LOHLÁVEK, Alexander J. aj. *Nový ob anský zákoník: srovnání dosavadní a nové ob ansképrávní úpravy v etn p edpis souvisejících*. 1. vyd. Plze : Vydavatelství a nakladatelství Aleš en k, s.r.o., 2012. 450 s. ISBN 978-80-7380-413-8.

⁴ Náhrada újmy v novém ob anském zákoníku, informa ní brožura Komise pro aplikaci nové civilní legislativy p i Ministerstvu spravedlnosti R, ke dni 10.5.2013.

⁵ § 2984 odst. 1 zákona . 89/2012 Sb., ob anský zákoník.

úprava speciální⁶ uvádí, že se újma nahradí v penězích nejvýše do limitu pojistného plnění stanoveného v pojistné smlouvě.⁷ Dle mého názoru není dle vodné, a tím spíše možné ve vztahu k předem tu této práci aplikovat tuto konkrétní úpravu NOZ. Nadto podotýkám, že se jedná o dispozitivní ustanovení NOZ, jehož aplikaci lze dohodou smluvních stran vyloučit. Zároveň zdůrazňuji, že shora uvedené se týká jen škody, tedy újmy na jmění. Pro nemajetkovou újmu (například újmu na zdraví) NOZ stanoví, že se od iní přímým zadostiučiněním v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečné úšinné odinění způsobené újmy.

2. Vznik pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla

Pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla (dále jen „pojištění odpovědnosti“) dle pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, vzniká na základě pojistné smlouvy uzavřené mezi pojistníkem a pojistitelem, přičemž pojistníkem se rozumí ten, kdo uzavřel s pojistitelem smlouvu o pojištění odpovědnosti a pojistitelem pojišťovna, která je oprávněna provozovat na území České republiky pojištění odpovědnosti. **Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla) ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPOPV“ nebo „zákon o pojištění odpovědnosti“)**, podmiňuje možnost provozování vozidla na vymezených pozemních komunikacích pojištěním povinnosti osoby, která vozidlo provozuje, nahradit újmu způsobenou provozem tohoto vozidla.⁸ Povinnost pojištění odpovědnosti trvá i v případě ponechání vozidla na pozemní komunikaci ve smyslu § 1 odst. 2 ZPOPV, s výjimkou úšlové komunikace, která není veřejně přístupná ve smyslu zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů. Povinnost pro případ ponechání vozidla na pozemní komunikaci byla do ZPOPV vložena s účinností od 1.6.2008. Domnívám se, že tak došlo ke z kvalitnější právní úpravě, nebo byly postihnuty případy, kdy vozidlo bylo na pozemní komunikaci parkováno. V současné době nelze zaparkovat vozidlo bez pojištění

⁶ Subsidiarita zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník je vyjádřena v § 1 odst. 3 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷ § 6 odst. 3 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ § 1 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

odpovědnosti na uvedených pozemních komunikacích, a to ani na místech označených dopravní značkou jako parkoviště.⁹

2.1 Pojistná smlouva z pohledu komparace právních úprav účinných do 31.12.2013 a od 1.1.2014

V souladu s tím, co již bylo uvedeno výše, je nezbytným předpokladem vzniku pojištění odpovědnosti uzavření pojistné smlouvy. Právní úprava pojistné smlouvy je obsažena především v ZPOPV jako *lex specialis*, nicméně v otázkách tímto zákonem neupravených je třeba použít právní úpravu subsidiární, kterou účinností od 1.1.2014 představuje **nový občanský zákoník**. Nicméně zůstává zachována subsidiarita **zákonu č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPS“ nebo „zákon o pojistné smlouvě“)** v případech pojistných smluv uzavřených v období od 1.1.2005 do 31.12.2013. Problematika pojistných smluv se nyní objevuje ve třech odlišných právních režimech, kdy prvním z nich je režim předchozího občanského zákoníku, druhým je režim zákona o pojistné smlouvě a posledním je režim nového občanského zákoníku. Souběh uvedených režimů přináší mnohé komplikace a zároveň vede k rozdílnosti právní úpravy. První režim platí i nadále pro pojistné smlouvy uzavřené do 31.12.2004, bez ohledu na účinnost smlouvy a délku trvání pojištění. Druhý z režimů dopadá na pojistné smlouvy uzavřené v období od 1.1.2005 do 31.12.2013. A poslední z režimů upravuje pojistné smlouvy, jejichž uzavření došlo po jině dnem 1.1.2014. Předmětem níže uvedeného pojednání bude zejména speciální úprava obsažená v ZPOPV. Co se týká otázek výslovně neupravených ZPOPV, bude v této kapitole hovořeno především o posledním z uvedených režimů se zaměřením na konkrétní změny oproti režimu zákona o pojistné smlouvě.

Pojistná smlouva je v současné době pojímána jako smlouva odvázná neboli aleatorní, nebo funguje na bázi závislosti prospěchu i neprospěchu alespoň jedné ze smluvních stran na neisté události. V případě pojistné smlouvy sehrává podstatnou roli pojistný zájem, kterým se rozumí oprávněná potřeba ochrany před následky pojistné události. Na pojistný zájem je nutné nahlížet objektivně. Neexistence pojistného zájmu je schopna vyvolat neplatnost pojistné smlouvy, a to od jejího počátku. Definice pojistné smlouvy v NOZ se výrazně neliší od předchozí obsažené v ZPS. Nově ovšem není v textu zákona výslovně uvedeno, že se jedná o smlouvu o finančních službách. Taková skutečnost je nyní vztažena výhradně ke smlouvám spotřebitelským.

⁹ BUŠTA, Pavel; PÍKRYL, Vladimír. *Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla s komentářem a souvisejícími předpisy*. 4. vyd. Praha : Venice Music Production, 2010. ISBN 978-80-902948-9-9.

2.1.1 Uzavření pojistné smlouvy, vznik a počátek pojištění odpovědnosti

Při uzavření pojistné smlouvy, je pojistitel znátně limitován co do možnosti odmítnutí jejího uzavření se zájemcem o pojištění odpovědnosti. Pojistitel tak může uinit jen, pokud návrh takové pojistné smlouvy odporuje ZPOPV, NOZ a jeho pojistným podmínkám. Omezení jsou stanovena i co do obsahu pojistné smlouvy, která nemůže obsahovat úpravu odlišnou od zákonných požadavků, jež by vedla ke snížení nebo omezení nároků poškozených. Tím zákonodárce naplňuje záměr ZPOPV, který dle mého názoru primárně slouží k ochraně a zabezpečení práv a nároků poškozených.

Nový občanský zákoník převedl z předchozí právní úpravy požadavek písemné formy stanovené pro pojistné smlouvy uzavřené na dobu delší než jeden rok a rovněž po vzoru zákona o pojistné smlouvě umožnil přijetí nabídky ze strany pojistníka v asynchrónním zaplacením pojistného. Nový občanský zákoník nyní explicitně stanoví, že se v takovém případě považuje písemná forma za zachovanou. Po uzavření pojistné smlouvy je pojistníkovi vydána zelená karta osvědčující skutečnost, že k vozidlu byla uzavřena písemná pojistná smlouva, jejíž úkony jsou dány i na úrovni mezinárodní. Pro úplnost uvádím, že například u hraničního pojištění¹⁰ je jedinou přípustnou variantou uzavření zaplacení pojistného.

Běžnou součástí uzavřené pojistné smlouvy tvoří pojistné podmínky pojistitele, které vymezí zpravidla podrobnosti o vzniku, trvání a zániku pojištění. Skutečnost, že pojistné podmínky obsahují informace, které mohou mít pro pojistníka rozhodující význam, vedla zákonodárce k tomu, aby uložil pojistiteli zvláštní povinnost. Tou je povinnost pojistitele seznámit pojistníka ještě před uzavřením smlouvy se zněním pojistných podmínek, s výjimkou případů, kdy dochází k uzavření smlouvy formou obchodu na dálku. Naopak je pojistiteli vítána úprava nového občanského zákoníku spočívající v možnosti pozdější změny pojistných podmínek, v případě, že je tak mezi stranami ujednáno. Změna pojistných podmínek bude ovšem možná jen v omezeném rozsahu při zachování práva pojistníka změnou odmítnout a z toho důvodu pojistnou smlouvu vypovědět.

Od shora uvedeného uzavření pojistné smlouvy je nezbytné z terminologického hlediska odlišit vznik a počátek pojištění odpovědnosti. Pojištění odpovědnosti vzniká prvním dnem po uzavření pojistné smlouvy nebo uzavřením pojistné smlouvy, pokud je tato skutečnost v pojistné smlouvě sjednána. V takovém případě je však na místě, aby pojistná smlouva obsahovala vyjma dne, měsíce a roku také konkrétní hodinu, případně minutu jejího uzavření. Smluvní strany si mohou sjednat i pozdější počátek pojištění nebo naopak ujednat,

¹⁰ Pojistitelem hraničního pojištění je česká kancelář pojistitelů.

že se pojištění vztahuje i na dobu před dnem uzavření pojistné smlouvy.

Závěrem je v této kapitole vhodné upozornit na fakt, že ne každá pojišťovna je pojistitelem oprávněným k provozování pojištění odpovědnosti. Tímto jsou pouze ty, jimž bylo uděleno oprávnění české národní banky. V současné době se jedná o 14 pojišťoven oprávněných k provozování tohoto druhu pojištění na území České republiky.

2.1.2 Kontraktní povinnost

Kontraktní povinnost neboli povinnost uzavřít pojistnou smlouvu ukládá zákon o pojištění odpovědnosti vymezenému okruhu osob. Tímto osobami jsou jednak vlastníci, případně spoluvlastníci vozidel, pokud se jedná o vozidlo tuzemské, jednak i držitelé vozidel v případě, kdy je předem tím vozidlo cizozemské. Zákon o pojištění odpovědnosti při vymezení okruhu osob povinných k uzavření pojistné smlouvy nikterak neoperuje s pojmem provozovatele vozidla a rozhodnou skutečností v případě tuzemských vozidel je pouze vlastnictví vozidla. Tím však není vyloučeno, aby pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti uzavřela jiná osoba, odlišná od vlastníka tuzemského vozidla nebo od držitele cizozemského vozidla.¹¹ Odrazem této situace je zpravidla v případě tuzemských vozidel je pouze vlastnictví vozidla. Tím však není vyloučeno, aby pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti uzavřela jiná osoba, odlišná od vlastníka tuzemského vozidla nebo od držitele cizozemského vozidla.¹¹ Odrazem této situace je zpravidla v případě tuzemských vozidel je pouze vlastnictví vozidla.

Kontraktní povinnost není bezvýjimečná. Naopak ZPOPV výslovně podává osoby, jež nejsou k uzavření pojistné smlouvy o pojištění odpovědnosti povinny¹². Namátkou se jedná o držitele cizozemského vozidla, který je držitelem platné zelené karty vydané v cizím státě, nebo vozidla, jehož pojištění odpovědnosti na území České republiky je zaručeno kanceláří pojišťovny cizího státu. V ostatních případech se jedná o vozidla, u kterých je pro takovou skutečnost vyšší zájem, například vozidla provozovaná Bezpečnostní informační službou či Generální inspekcí bezpečnostních sborů. Vyjmutí těchto institucí z povinnosti uzavřít pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti je vedeno především snahou o zajištění bezpečnosti a utajení jejich činnosti. Nicméně i pro vozidla jimi provozovaná a vyjmutá z kontraktní povinnosti je vydávána zelená karta, a to Ministerstvem financí ČR. Rovněž v případech způsobení újmy takovým vozidlem vzniká povinnost nahradit újmu ministerstvu financí, jež je zároveň oprávněno uplatnit na osobu povinné k náhradě újmy regresní nárok ve smyslu § 10 odst. 1 ZPOPV. Dalším případem výjimky z této povinnosti, je výjimka stanovená pro vlastníka vozidla, jehož tabulka s registrační značkou a osvědčení o registraci

¹¹ BUŠTA, Pavel; POKRYL, Vladimír. *Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla s komentárem a souvisejícími předpisy*. 4. vyd. Praha: Venice Music Production, 2010. 19 s. ISBN 978-80-902948-9-9.

¹² § 5 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

nebo osvědčení o technickém průkazu byly odevzdány příslušnému orgánu evidence. Zároveň je nutné podotknout, že ostatně ne každý vlastník tuzemského vozidla, jenž nesplňuje výše zmíněné podmínky výjimky, je povinen pojistnou smlouvu o pojištění odpovědnosti uzavřít. Jedná se pouze o vlastníky těchto tuzemských vozidel, která jsou provozována a ponechána na pozemní komunikaci dle ustanovení § 1 odst. 2 ZPOPV.

2.1.3 Přeřazení pojištění odpovědnosti

Platná právní úprava mimo jiné umožňuje, aby v průběhu pojistné doby došlo k tzv. přeřazení pojištění. Vzhledem k tomu, že ZPOPV o této problematice nehovoří, je třeba vycházet z úpravy subsidiární. Institut přeřazení pojištění byl upraven již zákonem o pojistné smlouvě a prakticky bez změny bylo jeho pojetí převzato do textu NOZ. Hlavním důsledkem přeřazení pojištění v průběhu pojistné doby je skutečnost, že pojistník nebude mít v takovém případě povinnost platit pojistiteli pojistné a zároveň mu nevznikne právo na plnění z událostí nastalých v tomto mezidobí, které by byly jinak považovány za události pojistné. Primárním cílem je bezesporu ochrana pojistitele před pojistníkem, jenž neplní svou povinnost platit pojistné včas a řádně. V obecné rovině platí, že doba přeřazení se do pojistné doby nezapočítává. Nový občanský zákoník ovšem oproti předchozí úpravě povoluje smluvní volnost v takovém rozsahu, že si smluvní strany mohou tuto skutečnost ujednat odlišně.

3. Rozsah pojištění odpovědnosti

Vzhledem k tomu, že ochrana poskytnutá pojistitelem z uzavřené pojistné smlouvy není bezmezná, je nutné ji specifikovat a limitovat. Lze tak učinit z hlediska jejího rozsahu osobního, věcného a rovněž územního.

Osobní rozsah pojištění odpovědnosti je vymezen tak, že se pojištění odpovědnosti vztahuje na každou osobu, která je povinna nahradit újmu způsobenou provozem vozidla, jež je uvedeno v pojistné smlouvě.¹³ Z toho je patrné, že pojištění odpovědnosti je vždy navázáno na konkrétní vozidlo, nikoliv na konkrétní osobu. Rozhodující tedy bude pojistná smlouva a v ní označené vozidlo, nebo pojištění odpovědnosti dopadá právě a jen na újmy způsobené provozem daného vozidla. V souladu s tímto faktem se pojištěným z pojištění odpovědnosti rozumí ten, na jehož povinnost nahradit újmu se pojištění odpovědnosti vztahuje. Takovou osobou může být nejen vlastník a provozovatel, ale také osoba odlišná, která vozidlo řídila v okamžiku, kdy došlo k dopravní nehodě, a která je souasně povinna nahradit způsobenou

¹³ § 6 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

újmu. V samotné pojistné smlouvě tak nelze specifikovat osobu pojištěného, nebo ten nemusí být v době uzavření pojistné smlouvy smluvním stranám znám. Pojištění odpovědnosti tak dopadá jak na odpovědnost provozovatele dle § 2927 NOZ, tak na odpovědnost osoby odpovídající dle § 2910 NOZ, tedy na idi e vozidla.

Pojištění odpovědnosti na základě uzavřené pojistné smlouvy územně pokrývá nejen Českou republiku, ale také některé další státy. Tím se rozumí, že se pojištění odpovědnosti vztahuje i na újmy způsobené provozem tuzemských vozidel¹⁴ na území některých dalších států. Jednotlivé státy, na nichž se pojištění odpovědnosti vztahuje, vymezuje **vyhláška Ministerstva financí č. 205/1999 Sb., ze dne 15. září 1999, kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška POPV“)**. Územní rozsah pojištění odpovědnosti může být rozšířen i na další státy, pokud takovou skutečnost pojistitel vyznačí na zelené kartě. Zákon o pojištění odpovědnosti klade na pojistnou smlouvu požadavek, dle něhož musí sjednané pojištění odpovědnosti na základě jediného pojistného platit na území všech členských států Evropské unie a jiných států tvořících Evropský hospodářský prostor, resp. dalších států vyjmenovaných v citované vyhlášce. Dokladem o této skutečnosti je již například na několika místech zmíněná zelená karta. Z toho je patrné, že územní rozsah je dán i pro státy Evropské unie a jiné státy tvořící Evropský hospodářský prostor.

Co se týče věcného hlediska, dopadá pojištění odpovědnosti na náhradu újmy vzniklé ublížením na zdraví nebo usmrcením, na náhradu škody vzniklé poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škodu vzniklou odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, dále například na ušlý zisk a například vynaložené náklady spojené s uplatněním shora jmenovaných nároků. Poslední z nároků je v některých případech podmíněn a vázán na splnění zákonem vymezených předpokladů. Pojištěný má na základě uzavřené pojistné smlouvy právo, aby za něj pojistitel poškozenému nahradil újmu, resp. uhradil shora uvedené nároky, a to v rozsahu a ve výši stanovené novým občanským zákoníkem. Konkrétní výše vyplacená pojistitelem je ovšem s výjimkou nároku na úhradu například vynaložených nákladů spojených s právním zastoupením limitována, nebo pojistitel je povinen hradit tyto nároky nejvýše do limitu pojistného plnění stanoveného v pojistné smlouvě za souhlasného dodržení minimálních zákonem stanovených limitů.

Jednou ze stěžejních oblastí nároků poškozených je újma způsobená ublížením

¹⁴ § 2 písm. b) zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

na zdraví nebo usmrcením. Jedná se o značně obšírnou oblast, pod níž lze za aditivní kolik odlišných druhů náhrad definovaných NOZ. Hlavní roli dle mého názoru zaujímá náhrada za vytrpné bolesti a dále náhrada za ztížení společenského uplatnění. Jak již bylo uvedeno výše, doznala tato problematika po změně 1.1.2014 nejednu změnu. Tou hlavní je již zmíněné pozbytí platnosti vyhlášky o odškodnění, která upravovala základní pravidla pro odškodování nemateriálních újem (bolestné a ztížení společenského uplatnění). Tím došlo k vyšší individualizaci odškodování újem podle okolností konkrétního případu.

Pod oblast nároků z újem vzniklé ublížením na zdraví nebo usmrcením lze pod aditivně vedle již uvedené náhrady za vytrpné bolesti a za ztížení společenského uplatnění rovněž náhradu za další nemajetkové újmy, za duševní útrapy osob blízkých, úeln vynaložených nákladů spojených s péčí o poškozeného, o jeho osobu nebo jeho domácnost, a dále také náhradu přímých nákladů spojených s pohřbením, peněžité dávky a náhradu nemajetkové újmy tomu, kdo jí dovedl jako osobní neštěstí. Tím došlo k rozšíření nároků a možnosti odškodování i u některých dalších osob, jimž by odškodnění za obdobné situace nastalé před 1.1.2014 nepříslušelo vůbec i v nižší výši, a to zejména ve vztahu k posledním ze jmenovaných nároků.

3.1 Výluky z pojištění odpovědnosti

Povinnost pojistitele nahradit újmu není neomezená, neboť v některých případech nelze po pojistiteli spravedlivě požadovat, aby vzniklou újmu nahradil. Jedná se o případy zákonem vymezené, a to formou taxativního výtu.¹⁵ Tyto výluky lze charakterizovat tím, že se jedná o tzv. škody, resp. újmy vlastní. Pojistitel například nehradí újmu, kterou utrpěl řidič vozidla, jehož provozem byla újma způsobena. Pokud vznikla pojištěnému povinnost nahradit újmu svému manželu nebo osobám, které s ním v době vzniku škodné události žily ve společné domácnosti, nahradí pojistitel pouze způsobenou újmu vzniklou ublížením na zdraví nebo usmrcením, nikoliv škodu způsobenou poškozením, zničením, ztrátou věci odcizením věci, pokud fyzická osoba pozbyla schopnost v c opatrovat, ani ušlý zisk, s výjimkou ušlého zisku souvisejícího s hrazenou újmu. Nový občanský zákoník legální definici pojmu domácnosti opomíjí, pro což lze dovozovat, že významově tento pojem i nadále odpovídá pojetí § 115 OZ, dle něhož domácnost tvoří fyzické osoby, které spolu trvale žijí a společně uhrazují náklady na své potřeby. V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie došlo zákonem č. 47/2004 Sb. k vložení další zákonné výluky z pojištění

¹⁵ § 7 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

odpovědnosti do ZPOPV. Ta dopadá na situace, kdy dojde ke střetu vozidel, jejichž vlastníkem je tatáž osoba. V takovém případě se újma hradí této osobě pouze, pokud jsou provozovatelé těchto vozidel různí a souasně tato osoba není provozovatelem vozidla, na němž byla daná újma způsobena. Nastíněná právní úprava má významný dopad především na případy finančního leasingu, v nichž se leasingový nájemce považuje za provozovatele vozidla, jak již bylo judikováno Nejvyšším soudem České republiky.¹⁶ Domnívám se, že vložení této problematiky do textu zákona bylo s ohledem na poty vozidel, které jsou předmetem leasingových smluv, vhodným a zároveň nezbytným řešením uvedených případů.

4. Pojistné

Povinnost pojistníka platit pojistné je jednak základní povinností pojistníka jakožto smluvní strany z uzavřené pojistné smlouvy, jednak samotným pojmovým znakem pojistné smlouvy dle § 2758 NOZ.

Primárním požadavkem, jenž je na výši pojistného kladen, je požadavek zabezpečení trvalé splnitelnosti závazků vzniklých provozováním pojištěné odpovědnosti a rovněž úhrady příspěvku České kanceláři pojistitelů. Tohoto cíle lze dosáhnout zejména dostatečnou tvorbou rezerv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy. Samotný výpočet pojistného je předmetem pojistné matematiky. Hlavním záměrem kalkulace pojistného je zajištění úhrady vlastních nákladů pojistitele jako komerčního subjektu. „*Úplně vlastní náklady pojišťovací služby mají dvě základní složky: první a rozhodující jsou náklady na pojistná plnění, v kalkulační terminologii je nazývána ryzí pojistné, druhou jsou náklady správní režie pojišťovny.*“¹⁷

Po únavě rokem 2003 došlo k úplné deregulaci sazeb pojistného, což vedlo k uvolnění pojistného trhu. V současné době patří mezi hlediska ovlivňující výši pojistného kritéria vztahující se k pojištěnému vozidlu, a to především obsah motoru, výkon, stáří vozidla, počet míst ve vozidle a celková hmotnost vozidla, a dále kritéria osoby pojistníka, jimiž jsou věk, místo trvalého bydliště, a škodný průběh pojištění. Avšak konkrétní podoba rozhodných kritérií je určena jednotlivými pojistiteli.

Přelomovým v souvislosti se stanovením pojistného hodnotím rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 1. března 2011 ve věci C-236/09, Test-Achats, kterým došlo s účinností od 21.12.2012 ke zrušení článku 5 odst. 2 směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu

¹⁶ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26.9.2013, sp. zn. 23 Cdo 1766/2012, dostupné na www.nsoud.cz.

¹⁷ DA HEL, Jaroslav. *Pojistná teorie*. 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2005. 58 s. ISBN 80-86419-84-3.

ke zboží a službám a jejich poskytování. Citovaným ustanovením byla dříve umožněna výjimka z obecné povinnosti, přičemž bylo možné implementované rozdíly ve výši pojistného a pojistného plnění u jednotlivých pojištců, je-li pohlaví určujícím faktorem při hodnocení rizika založeném na příslušných a přesných pojistně-matematických a statistických údajích.¹⁸ Pro přístup je při určení výše pojistného zakázáno použít hledisko odporující zásad rovného zacházení. V tomto smyslu byla rovněž provedena úprava do znění NOZ. Kritérium pohlaví se již na českém pojistném trhu nevyskytuje a není tak pro stanovení výše pojistného rozhodné. Nutno podotknout, že na kritérium bydliště osoby nelze hledět jako na diskriminaci. Avšak ani v tomto případě by nemělo docházet k nepřiměřeným rozdílům. Kritérium bydliště osobně považují za zbytečně přeceňované, nebo ne vždy má odpovídající vypovídací hodnotu. Skutečnost, kde má pojistník bydliště nelze podle mého názoru stavět na rovném území, na němž pojistník vozidlo skutečně v provozu má.

Oproti předchozím letům, v nichž se ceny pojistného držely v relativně rovinné úrovni pro pojistníky, přinesl rok 2014 výrazné navýšení pojistného. Důvodem pro navýšení pojistného byl dopad nové právní úpravy spočívající v účinnosti NOZ a souvisejících otázkách náhrady újmy, v paušální úhradě nákladů zásahu hasičů a v odvedech do Fondu zábrany škod, a dále neúnosnost konkurenčního boje, jež vedl ke snižování cen pojistného.¹⁹

4.1 Systém bonus malus

Dnem 1. ledna 2000 došlo k zavedení povinnosti pojistitele zohlednit celkový škodný průběh pojištěné odpovědnosti, a to jeho promítnutím do celkové výše pojistného. Uvedená povinnost je pojistiteli realizována prostřednictvím tzv. systému bonus a malus. Pro zohlednění je výchozím celkový škodný, příp. bezeškodný průběh pojištěné pojistníka, nikoliv pouze průběh jeho pojištěné u posledního z pojišťovatelů. Dle sledků škodného průběhu se tedy pojistník nevyhne ani přechodem k jinému pojistiteli a naopak získaný bonus přechodem k jinému pojistiteli neztrácí. Posuzování je vázáno jen na osobu pojistníka bez ohledu na vozidlo, k jehož provozu bylo pojištěné uzavřeno. Významu informací o průběhu pojištěné zajišťuje česká kancelář pojistitelů. „*Bonus je cenové zvýhodnění majitele vozidla za provoz vozidla bez nehody, tedy za tzv. beznehodovostní průběh.*“²⁰ Naopak malus spočívá v přirážce k pojistnému, která je pojistiteli umožněna, pokud pojistník vykazuje zvýšený počet zavazujících pojistných událostí. Zákonem č. 239/2013 Sb., který novelizuje ZPOPV bude

¹⁸ láněk 5 odst. 2 směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování.

¹⁹ JEDLIKA, Petr. Jezdit bez povinného ručení je čím dál riskantnější! Pojistný obzor. 2011, ro. 88, č. 4, s. 25.

²⁰ KOPECKÝ, Karel. *Povinné ručení – otázky a odpovědi*. 2. vyd. Praha : GRADA Publishing a.s., 2005. 36 s. ISBN 80-247-1065-X.

s účinností od 1.1.2015 nově v len na možnost v pojistné smlouvě ujednat zohlednění škodného průběhu osoby, která vozidlo provozuje, jde-li o osobu odlišnou od pojistníka. Tato novela by měla souhlasně směřovat proti tzv. otevřeným flotilovým smlouvám, které se snaží odstranit. S tímto záměrem zákonodárce se plně ztotožuji, nebo k problematice tzv. otevřených flotil zastávám negativní postoj. Mám za to, že tzv. otevřené flotily nerespektují systém bonus malus a nevyvozují z něj odpovídající dopady na výši pojistného, pro což odporují zákonné úpravě.²¹

4.2 Příspěvek do fondu zábrany škod

Akoliv příspěvek do **fondu zábrany škod** (dále také „**fond ZŠ**“) nemá přímý dopad na výši pojistného, dovolila jsem si jej zařadit právě do této kapitoly práce, neboť s ohledem na jeho podstatu lze dle vodní předpokládat, že bude nepřímo působit na výši pojistného, resp. že povinnost pojistitele k jeho úhradě bude nepřímo přenesena na pojistníka prostřednictvím odpovídajícího navýšení pojistného. Obdobně lze v této záležitosti navázat povinností pojistitelů k paušální úhradě nákladů zásahu hasičského záchranného sboru.

Ustanovení týkající se fondu ZŠ byla do zákona o pojištění odpovědnosti vložena zákonem č. 160/2013 Sb. s účinností od 1.1.2014. Hlavním záměrem, jež vedl zákonodárce k této novelizaci, bylo získání peněžních prostředků na pořízení techniky a ostatních prostředků nezbytných pro účinnost základních složek integrovaného záchranného systému, především hasičského záchranného sboru. Příspěvek do fondu ZŠ je povinen platit pojistitel, který je členem české kanceláře pojistitelů, a to prostřednictvím odvodu ve výši 3 % z ročního přijatého pojistného z pojištění odpovědnosti za každý kalendářní rok. Tento příspěvek pojistitel hradí ve čtvrtletních splátkách české kanceláři pojistitelů, která fond ZŠ vytváří a spravuje. Prostředky z fondu zábrany škod lze použít pouze k účelům stanoveným zákonem. Převážná část prostředků z fondu ZŠ připadá na úhradu nákladů spojených s pořízením techniky nebo včasných prostředků potřebných pro účinnost složek integrovaného záchranného systému. Domnívám se, že tato novela není vhodným řešením nedostatků prostředků na účinnost hasičského záchranného sboru, resp. dalších složek integrovaného záchranného sboru, nebo nad míru postihuje vybranou část soukromého sektoru, tedy pojistitele oprávněné poskytovat pojištění odpovědnosti. Účinnost daných složek integrovaného záchranného systému je využívána i u jiných pojistných produktů, avšak tímto pojistitelům není uložena obdobná povinnost.

²¹ § 3b odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

5. Pojistná událost

V první řadě je nutné diferencovat pojem pojistné a škodné události. Škodnou událostí se rozumí způsobení újmy provozem vozidla.²² Oproti tomu pojistnou událostí je nahodilá událost krytá pojištěním.²³ Z podstaty věci vyplývá, že z jedné škodné události může vzniknout více událostí pojistných. Šetření pojistné události vymezuje NOZ jako právní úkon obecné povahy. V obecné rovině jsou stanoveny povinnosti osoby, jež se pokládá za osobu oprávněnou, pro případ, že nastane událost, s níž se spojuje požadavek na pojistné plnění. Povinnosti spoívají v oznámení této skutečnosti bez zbytečného odkladu pojistiteli, v podání pravdivého vysvětlení o vzniku a rozsahu následků, o právech těchto osob a o vícenásobném pojištění, a v doložení příslušných dokladů a postupu v souladu s pojistnou smlouvou. Nejednalo-li se souasně o pojistníka nebo pojištěného, jsou tyto povinnosti uloženy práv jmenovaným osobám.²⁴ Nadto NOZ stanoví navazující povinnost pojistitele zahájit bez zbytečného odkladu po oznámení šetření ke zjištění existence a rozsahu jeho povinnosti plnit. V souladu se shora uvedeným hovoří rovněž ZPOPV jako *lex specialis*.

Povinnosti související se vznikem pojistné události jsou uloženy pojištěnému. V první řadě je pojištěný povinen plnit oznamovací povinnost dle § 8 ZPOPV, tedy bez zbytečného odkladu písemně oznámit pojistiteli, že došlo ke škodné události s uvedením skutkového stavu týkajícího se této události²⁵, a dále plnit povinnost oznamovací v případě, že proti němu bylo uplatněno právo na náhradu újmy a bylo v souvislosti se škodnou událostí zahájeno správní nebo trestní řízení, nebo pokud poškozený uplatnil právo na náhradu újmy u soudu a u jiného orgánu. V návaznosti na plnění oznamovací povinnosti má pojištěný vůči pojistiteli též povinnost informování, a to o průběhu a výsledku vedeného správního a trestního řízení. Pojištěný musí v průběhu šetření škodné události postupovat v souladu s pokyny pojistiteli. Pojištěný je rovněž povinen pojistiteli předložit příslušné doklady vztahující se ke škodné události. V případech, kdy došlo k dopravní nehodě, jež nepodléhá oznámení Policii České republiky, je pojištěný povinen předložit společný záznam o dopravní nehodě.

Na rozdíl od vzniku pojistné události dopadá v oblasti likvidace pojistné události převážná většina povinností na pojistitele. Ten je v případě oprávněného nároku, tedy při splnění podmínek, jež jsou pro vznik práva na pojistné plnění sjednány v pojistné smlouvě, povinen vyplatit pojistné plnění. Jeho splatnost je určena lhůtou do 15 dnů ode dne skončení

²² § 2 písm. h) zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²³ § 2758 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁴ § 2796 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 24.1.2013, sp. zn. III. ÚS 3162/12, dostupné na www.nalus.usoud.cz.

šet ení nutného ke zjištění rozsahu jeho povinnosti plnit nebo od obdržení pravomocného rozhodnutí soudu o jeho povinnost poskytnout pojistné plnění. Dle rozhodovací innosti soud je ovšem v tomto případě nutno skončení šet ení pojímat jako právní skutečnost, s níž je spojena splatnost pojistného plnění, nikoliv vznik závazku k pojistnému plnění.²⁶ Za úelem zjištění oprávnosti uplatnění nároku je pojistitel povinen bez zbytečného odkladu provést šet ení pojistné události. Pojistitel je při šet ení pojistné události vázán lhoutou tím, která po jiná dnem uplatnění práva na plnění oprávněnou osobou, a během níž musí pojistitel ukončit šet ení a sdílit poškozenému výši pojistného plnění nebo podat poškozenému písemné vysvětlení k uplatněným nárokům, které byly zamítnuty nebo částem sníženy, anebo u kterých nebylo možné šet ení ve lhoutě ukončit. Dle mého názoru je úelem této lhouty poskytnutí pojistného plnění poškozenému v dohledném časovém horizontu. Lhoutou tím lze hodnotit jako optimální a postačující pro možnost řádného šet ení pojistné události. Pro případ porušení této povinnosti je pojistitel sankcionován úrokem z prodlení ve výši stanovené v § 9 odst. 4 ZPOPV.

Pojistitel se sídlem na území České republiky má rovněž povinnost ustanovit v každém jiném členském státě škodního zástupce a jeho identifikační údaje sdílit České kanceláři pojistitelů do sedmi dnů ode dne jeho jmenování nebo provedení změny. Obdobně je pojistitel se sídlem na území jiného členského státu, jenž provozuje pojištění odpovědnosti na území České republiky na základě svobody dohod poskytovat služby, povinen ustanovit v České republice svého škodního zástupce.

5.1 Pojistné plnění

Co se týká pojistného plnění, je namístě vyzdvihnout § 9 odst. 1 ZPOPV, jenž zakládá primární nárok poškozeného na plnění proti pojistiteli škodce. Jedná se o právo poškozeného dle § 2861 odst. 2 NOZ ve spojení s citovaným § 9 odst. 1 ZPOPV. „*Toto právo, by je odvozeno od právního vztahu mezi pojistitelem a pojištěným škodcem, nemá povahu nároku na náhradu škody. Pojistitel se také nestává osobou odpovědnou za škodu namísto škodce.*“²⁷ Pojistitel pouze plní svou povinnost z pojistné smlouvy, tedy poskytuje pojistné plnění, resp. plní za pojištěného, uplatnil-li v něm poškozený své právo na plnění. Pojištěný má z pojištění odpovědnosti právo, aby za něj pojistitel uhradil újmu v rozsahu a ve výši podle nového občanského zákoníku. S tím souvisí v časný rozsah pojištění odpovědnosti, jak o něm již bylo

²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 31.8.2010, sp. zn. 32 Cdo 4768/2009, dostupné na www.nsoud.cz.

²⁷ JANDOVIÁ, Lucie; VOJTEK, Petr. *Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 204 s. ISBN 978-80-7179-461-5.

hovořeno. Pro poskytnutí pojistného plnění pojistitelem je nezbytné, aby byl nárok poškozeným uplatněn a prokázán, a dále, aby ke škodné události, z níž daná újma vznikla, a kterou je souasně pojištěný povinen nahradit, došlo v době trvání pojištění odpovědnosti, s výjimkou doby jeho přerušení.

Pojistitel poskytuje pojistné plnění, jehož výše vychází z § 6 a § 7 ZPOPV ve spojení s příslušnými ustanoveními nového občanského zákoníku. Hradí se skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo, tedy ušlý zisk.²⁸ Oproti předvodní úpravě obsažené v OZ došlo k rozšíření nároků poškozených a souasně k rozšíření okruhu osob oprávněných požadovat odškodnění. V nichž případech bude moci jednorázové odškodnění uplatnit širší okruh osob, prokážou-li, že úmrtí osoby pociťují jako vlastní neštěstí. Mimoto došlo k zavedení vyšší individualizace při stanovení výše náhrady s ohledem na konkrétní okolnosti případu. Bylo tak učiněno v důsledku zrušení vyhlášky o odškodnění. Rovněž došlo ke zrušení pevně stanovených částek pro jednorázové odškodnění pozostalých dle § 444 odst. 3 OZ. Pestože bylo v minulosti jednorázové odškodnění stanoveno pevnou částkou, nebylo tím vyloučeno jeho snížení, a to zejména z důvodu spoluzavinění poškozeného (dle § 441 OZ, resp. § 2918 NOZ) i z důvodů hodných zvláštního zřetele (dle § 450 OZ, resp. § 2953 NOZ).²⁹

Mezi nároky ze způsobené újmy vzniklé ublížením na zdraví nebo usmrcením se řadí náhrada za vytrpěné bolesti, za ztížení společenského uplatnění, za další nemajetkové újmy, za duševní útrapy osob blízkých, úmělně vynaložené náklady spojených s péčí o poškozeného, o jeho osobu nebo jeho domácnost, a dále také náhrada příjmů nákladů spojených s pohřbením, peněžité dávky a náhrada nemajetkové újmy tomu, kdo ji důvodně pociťuje jako osobní neštěstí. Peněžitými dávkami se rozumí ztráta na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a po jejím skončení, kdy se v obou případech poskytuje formou peněžitého důchodu, přičemž klíčovým aspektem je průměrný výdělek, kterého poškozený před škodnou událostí dosahoval. Dále jsou peněžitými dávkami také ztráta na důchodu a náklady na výživu pozstalým, i nově zavedená náhrada za bezplatné práce poškozeného pro jiného v jeho domácnosti nebo závodu, která je poskytována formou peněžitého důchodu. V daném případě se z mého pohledu nelze se záměrem zákonodárcem ztotožnit, nebo mám za to, že zavedení poslední z uvedených náhrad do právního řádu není vhodným krokem a lze důvodně očekávat, že povede k etným snahám o uplatnění neexistujícího nároku.

V otázce škody vzniklé poškozením, zničením nebo ztrátou věci odcizením věci,

²⁸ § 2952 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁹ Rozsudek Krajského soudu v eských Budjovicích – pobočka v Táboře ze dne 15.11.2005, sp. zn. 14 To 290/2005 (Rt 12/2007).

pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat, se zpravidla jedná o škodu na vozidle. Mimoto se jedná o náklady na náhradní vozidlo po dobu opravy. Nejvyšší soud České republiky se k této problematice vyjádřil takto: „Skutečnou škodu spotvávající v nákladech na výpůjčení i pronájem vozu převyšujících náklady na provoz vlastního vozu je odpovědný subjekt povinen nahradit jen v rozsahu, v jakém náklady byly vynaloženy nutně a účelně na výpůjčení náhradní vci odpovídající vci poškozené; i u srovnatelného náhradního vozidla je rozsah náhrady omezen hlediskem účelnosti.“³⁰ Co se týká ušlého zisku, pak pro stanovení jeho výše je klíčové zhodnocení jakému reálně dosažitelnému prospěchu bylo jednáním škodce zabráněno. Stanovení ušlého zisku se tak nemůže opírat o prvky libovůle.

Veškerá shora uvedená újma se hradí v penězích nejvýše do limitu pojistného plnění.³¹ Tímto ustanovením se ZPOPV odvrací od nově zavedené koncepce NOZ, dle níž se primárně škoda nahrazuje uvedením do předěšlého stavu, tedy naturální restitucí. Dle mého právního názoru se tato obecná úprava NOZ s ohledem na § 6 odst. 3 ve spojení s § 1 odst. 3 ZPOPV v oblasti pojištění odpovědnosti neaplikuje.

Velký přínos spatřuji v rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 24.10.2013 ve věci C-22/12 (Katarína Haasová v. Rastislav Petrík a Blanka Holingová), kdy Soudní dvůr uvedl, že „pokud vnitrostátní právo umožňuje rodinným poskytovatelům dopravní nehody požadovat náhradu za sobené nemajetkové újmy, musí být tato újma kryta povinným pojištěním odpovědnosti za škodu za sobenou provozem motorového vozidla. V takovém případě se minimální pojistné krytí upravené unijním právem pro škody na zdraví vztahuje rovněž na nemajetkovou újmu.“³² Soudní dvůr Evropské unie tak rozhodl o krytí nemajetkové újmy z pojištění odpovědnosti.

5.1.1 Limity pojistného plnění

Limity pojistného plnění vyjadřují horní hranici povinnosti pojistitele k poskytnutí pojistného plnění. Zákon o pojištění odpovědnosti v souladu s unijním právem stanoví v § 3a limity, které představují nejnižší částky, pro něž může být pojištění odpovědnosti uzavřeno. Tím není vyloučeno sjednání vyšších limitů v pojistné smlouvě. Naopak v případě, že není limit pojistného plnění v pojistné smlouvě sjednán, je pojistitel povinen plnit ve výši

³⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30.3.2010, sp. zn. 25 Cdo 3911/2007, dostupné na www.nsoud.cz.

³¹ § 6 odst. 3 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu za sobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

³² Tisková zpráva č. 144/13 k rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 24.10.2013 ve věci C 22/12. [online]. [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2013-10/cp130144cs.pdf>>.

způsobené újmy.³³ V případě minimálních limitů pojistného plnění sehrávají stále stejnou roli tzv. směrnice o pojištění motorových vozidel, především tzv. pátá motorová směrnice, tedy směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 11. května 2005, kterou se mění směrnice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel.

5.2 Regresní nároky pojistitele

Regresní neboli postižní nárok pojistitele je upraven v § 10 ZPOPV, který obsahuje taxativní výčet situací, pro něž pojistiteli regresní nárok vzniká. Jedná se o takové případy, kdy nelze po pojistiteli spravedlivě požadovat, aby byla částka vyplacena na jeho úkor. Podotýkám, že se jedná o originální nárok pojistitele proti pojištěnému na náhradu tohoto, co za něj pojistitel plnil, nikoliv o právo na náhradu újmy.³⁴ Důkazní břemeno leží na pojistiteli, který musí prokázat, kterou z následujících skutečností. Pojistitel má postižní právo například, pokud došlo k **porušení základní povinnosti při provozu na pozemních komunikacích** poškozeným, které je v přímé souvislosti se vznikem újmy. Porušení spočívá jednak v nevyhovujícím stavu vozidla, jednak v okolnostech na straně řidiče vozidla. Tyto jsou absentující řidičské oprávnění, uložený zákaz činnosti řídit vozidlo a řízení pod vlivem alkoholu nebo omamné či psychotropní látky. Mimoto se za porušení základních povinností považuje také předání řízení vozidla osobě splňující některé ze jmenovaných kritérií. Podotýkám, že je součástí nezbytné splnění podmínky přímé souvislosti, nebo v opačném případě regresní nárok pojistiteli nevzniká. U této kategorie je dána společná odpovědnost provozovatele a pojištěného za částku vyplacenou pojistitelem, pokud provozovatel neprokáže, že jednání pojištěného nemohl ovlivnit. Další položkou taxativního výčtu je případ, kdy pojištěný **nesplnil svou ohlašovací i oznamovací povinnost nebo povinnost doložení příslušných dokladů anebo dbání pokynů pojistitele** ve smyslu § 8 ZPOPV. Zároveň musí dojít k naplnění podmínky, že tím došlo ke ztížení žádného šetření škodné události pojistitele a stalo se tak bez zetele hodného důvodu. Dívější, dnes již překonaná, rozhodovací činnost soudů³⁵ v důvodu hodném zvláštního zetele spatřovala například nesplnění povinnosti s odkazem na osobu blízkou ve smyslu článku 37 **Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a**

³³ § 2865 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22.11.2011, sp. zn. 32 Cdo 3266/2010, dostupné na www.nsoud.cz.

³⁵ Rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobožka v Olomouci ze dne 26.4.2012, sp. zn. 69 Co 131/2012. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. Dle recentní judikatury³⁶ se ovšem nelze tohoto institutu v daném případě dovolávat. Případem, pro nějž je pojistitel oprávněn uplatnit regresní nárok, je i **odmítnutí řízení a podrobit se na výzvu p íslušíka Policie České republiky zkoušce na přítomnost alkoholu i další ze zákonem stanovených látek** bez zetele hodného d vod. Tím je vylou eno obcházení zákona, resp. docíleno stejných právních ú ink , u osob, jež jsou si v domi přítomnosti daných látek, pro ež tyto zkoušky zám rn odmítají. Co se týká formulace d vod zvláštního zetele u všech zmín ných případ , tyto nelze p edem komplexn vymežit a jsou tak p edm tem individuálního posouzení. Zbývající, zde neuvedené případy vzniku regresního nároku pojistitele jsou upraveny v § 10 ZPOPV.

6. Zánik pojištění odpovědnosti

P estože ZPOPV obsahuje vý et případ , pro nějž pojištění odpovědnosti zaniká, p í emž z hlediska jazykového výkladu se jedná o vý et taxativní, nedochází tím dle mého právního názoru k vylou ení aplikace obecné úpravy obsažené v NOZ. V doma si vztahu speciality ZPOPV v í NOZ zastávám ten právní názor, že na problematiku pojištění odpovědnosti dopadají nejen případy zániku pojištění výslovn upravené v ZPOPV, které modifikují a dopl ují situace obsažené v NOZ, avšak rovn ž obecné případy zániku pojištění, které obsahuje NOZ jako obecný právní p edpis, a které sou asn ZPOPV opomíjí.

Dle ZPOPV zaniká pojištění odpovědnosti dnem, kdy pojistník, jeho d dic, právní nástupce nebo vlastník vozidla, pokud se liší od pojistníka, **oznámil zm nu vlastníka tuzemského vozidla**. Oproti zbývajícím případ m vymezeným ZPOPV se jedná o jediný případ zániku oznámením zm ny, nikoliv samotnou skute ností.³⁷ Jedná se o specifickou úpravu § 2867 NOZ. P vodní úprava obsažená v ZPS³⁸ naopak stanovovala zánik pojištění ze zákona již samotnou zm nou vlastníka, nikoliv jejím oznámením. Nicmén aplikace § 43 odst. 4 ZPS byla vylou ena s ohledem na speciální úpravu ZPOPV. Dalšími případy zániku pojištění jsou **zánik vozidla, které nepodléhá evidenci**, kdy zánikem se rozumí nevratná zm na znemož ující provoz vozidla, nebo **vy azení tuzemského vozidla z evidence vozidel**, anebo **odcizení vozidla**. Poslední uvedené případy lze chápat jako okolnosti představující zánik pojistného nebezpečí ve smyslu § 2910 NOZ. Pojištění odpovědnosti

³⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 24.1.2013, sp. zn. III. ÚS 3162/12, dostupné na www.nalus.usoud.cz.

³⁷ ZUZA ÁK, Aleš; ŠULCOVÁ, Jaroslava; HORA Jan. *P íru ka pro zprost edkovatele pojištění*. 2. vyd. Praha : Linde, 2011. 99 s. ISBN 978-80-7201-838-3.

³⁸ § 43 odst. 4 zákona . 37/2004 Sb., o pojistné smlouv , ve zn ní pozd jších p edpis .

zaniká i dnem následujícím po marném uplynutí lh ty stanovené pojistitelem v upomínce k zaplacení pojistného, p i emž lh ta nesmí být kratší než jeden m síc, a lze ji p ed jejím uplynutím prodloužit. Upomínka dále musí obsahovat upozorn ní na možný zánik pojišt ní. Ned sledným však shledávám vymezení nejkratší p ípuštné lh ty v ZPOPV oproti NOZ, kdy zákonodárce opomíjí uvést její po átek.³⁹ Zbývající p ípady zahrnuté do § 12 ZPOPV, tedy **zánik pojišt ní odpov dnosti výpov dí, dohodou i uplynutím doby, na kterou bylo pojišt ní odpov dnosti sjednáno**, pln korespondují úprav NOZ.

Ve vztahu k obecné úprav obsažené v NOZ mám za to, že pojišt ní odpov dnosti zaniká rovn ž **odstoupením v p ípad porušení povinnosti k pravdivým sd lením** n kterou ze smluvních stran v souladu s § 2808 odst. 1, 2 NOZ. Nicmén z dikce NOZ se poddává, že v p ípad pojišt ní odpov dnosti jako pojišt ní povinného je k tomuto odstoupení oprávn n pouze pojistník, když § 2781 NOZ stanoví právo pojistitele odstoupit od smlouvy, jen pokud to jiný zákon p ípouští. Jak již bylo uvedeno ZPOPV tuto úpravu neobsahuje. Tato úprava tedy sv d í v neprosp ch pojistitele, nebo není k odstoupení od smlouvy v bec oprávn n. Na pojišt ní odpov dnosti se aplikuje i obecná úprava pro **odstoupení pojistníka v p ípad pojistné smlouvy uzav ené formou obchodu na dálku**, a to i bez udání d vodu ve lh t 14 dn ode dne uzav ení. V neposlední ad dochází k zániku i dnem **odmítnutí pojistného pln ní**, k emuž je pojistitel oprávn n, pokud se na uvedení nepravdivých informací, neúpln zodpov zených dotaz v písemné form nebo v dom nepravdivých nebo hrub zkreslených údaj podílel výlu n poškozený nebo i jiná osoba s v domím poškozeného. Dle NOZ pojišt ní dále zaniká, pokud zanikne pojistný zájem za trvání pojišt ní. Vzhledem k tomu, že pojistným zájmem je oprávn ná pot eba ochrany p ed následky pojistné události⁴⁰, se domnívám, že v rámci pojišt ní odpov dnosti by mohlo dojít k napln ní tohoto ustanovení pouze p i neexistenci vozidla jako takového. Jednalo by se tak o situace, na n ž dopadá § 12 odst. 1 písm. b), c), d) ZPOPV. Z toho d vodu mám za to, že úprava zániku pojišt ní zánikem pojistného zájmu, stejn tak jako zánikem pojistného nebezpe í nebude v oblasti pojišt ní odpov dnosti aplikována, nebo se s ohledem na speciální úpravu mívá ú inkem.

³⁹ § 12 odst. 1 písm. e) zákona . 168/1999 Sb., o pojišt ní odpov dnosti za újmu zp sobenou provozem vozidla a o zm n n kterých souvisejících zákon , ve zn ní pozd jších p edpis , § 2804 zákona . 89/2012 Sb., ob anský zákoník.

⁴⁰ § 2761 zákona . 89/2012 Sb., ob anský zákoník.

Závěr

V předložené práci jsem se pokusila nastínit souasnou právní úpravu pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla, zhodnotit ji a předložit své vlastní názory a připomínky. Především jsem se snažila upozornit na některé možné dopady spojené s účinností zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“ nebo „nový občanský zákoník“). Lepodotýkám, že dle mého právního názoru, bude otázka výkladu a aplikace tohoto předpisu poměrně problematická a bude nutné výklad dotvářet prostřednictvím rozhodovací činnosti soudů. Mimoto jsem se pokusila ve vybraných kapitolách vyzdvihnout některé konkrétní změny, které NOZ přináší, pro něž jsem stručně popsala a komparovala předchozí právní úpravu. Domnívám se, že vzhledem k teprve nedávnému nabytí účinnosti NOZ a vzhledem k nynějšímu trojímu režimu pojistných smluv, bylo na místě tak učinit. K tomuto uvádím, že souasný trojí režim pojistných smluv a ne zcela dokonalá úprava NOZ budou přinášet mnoho nejasností. Souasně si dovoluji poukázat na nedokonalost a nedělnost provádění novelizací právních předpisů v důsledku účinnosti NOZ. A koliv zákonodárce pozměnil název zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPOPV“ nebo „zákon o pojištění odpovědnosti“) v souladu s terminologií NOZ (újma), bez racionálního důvodu opomněl změnu reflektovat v názvu vyhlášky Ministerstva financí č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Kladně hodnotím právní úpravu, jejíž účinnost nastane dne 1.1.2015, a jejímž úkolem je zamezení tzv. otevřeným flotilám. Domnívám se, že tzv. otevřené flotily obcházely zákonnou úpravu, když u nich při stanovení výše pojistného nebyl zohledněn předchozí škodný průběh v rozporu se systémem bonus malus.

Co se týká zániku pojištění, dospěla jsem k závěru, že mimo výčet uvedený ve speciální úpravě je třeba aplikovat i některé obecné případy zániku pojištění dle NOZ, například zánik pojištění odstoupením pojistníka ve lhůtě 14 dnů, pokud byla pojistná smlouva uzavřena formou obchodu na dálku. Mám za to, že by bylo vhodné formulaci upravit ustanovení vztahující se k zániku pojištění obsažené v ZPOPV, nebo jazykovým výkladem se jedná o výčet taxativní, který přebírá dojem vylučujícím obecnou úpravu v NOZ. Nicméně z podstaty věci vyplývá, že na tuto problematiku musí dopadat i některé případy vymezené novým občanským zákoníkem.

Za negativum zákona o pojištění odpovědnosti považují mimo jiné absenci výkladu pojmu provozovatele vozidla. Domnívám se, že takový nedostatek by neml být hojen judikaturou. Pojem provozovatele vozidla shledávám natolik významným, že by jeho výklad ml být obsažen přímo v ZPOPV i v NOZ. Zdrazují, že provozovatel je osobou povinnou k náhradě škody dle § 2927 a násl. NOZ. Souasn ml mít výklad pojmu provozovatele vliv na poskytnutí pojistného plnění, na povinnost k úhradě příspěvku nepojištěných i na regresní nároky pojistitele a eské kanceláře pojistitel . Za pozitivum soudobé úpravy NOZ však lze označit nov vloženu nevyvratitelnou domněnkou, dle níž nelze-li provozovatele určit, platí, že je jím vlastník dopravního prostředku. I p esto nepovažují toto ustanovení za vyerpávající.

Seznam zkratek

fond ZŠ – fond zábrany škod

NOZ, nový občanský zákoník – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

OZ, předchozí občanský zákoník – zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

pojištění odpovědnosti – pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla

vyhláška o odškodnění - vyhláška Ministerstva zdravotnictví č. 440/2001 Sb., o odškodnění bolesti a tížení společenského uplatnění, ve znění pozdějších předpisů

vyhláška POPV - vyhláška Ministerstva financí č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

ZPOPV, zákon o pojištění odpovědnosti – zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů

ZPS, zákon o pojistné smlouvě – zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použité literatury a jiných citovaných zdroj

Monografie

B HOUNEK, Pavel; PULZ, Jiří; ŠULCOVÁ, Jaroslava aj. *Automobil v daňovém systému*. R. 4. vyd. Praha : LINDE nakladatelství s.r.o., 2002. 274 s. ISBN 80-86131-30-0.

B LOHLÁVEK, Alexander J. aj. *Nový obanský zákoník: srovnání dosavadní a nové obanskoprávní úpravy v etnopedagogické souvislostech*. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Benk, s.r.o., 2012. 829 s. ISBN 978-80-7380-413-8.

BUŠTA, Pavel; PÍKRYL, Vladimír. *Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla s komentářem a souvisejícími předpisy*. 4. vyd. Praha : Venice Music Production, 2010. 156 s. ISBN 978-80-902948-9-9.

EJKOVÁ, Viktória. *Pojištný trh*. 1. vyd. Praha : GRADA Publishing, spol. s r.o., 2002. 119 s. ISBN 80-247-0137-5.

DAHEL, Jaroslav. *Pojištná teorie*. 1. vyd. Praha : Professional Publishing, 2005. 332 s. ISBN 80-86419-84-3.

HRADEC, Milan; ZÁRYBNICKÁ, Jana; KIVOHLÁVEK, Václav. *Pojištění a pojištnictví*. 1. vyd. Praha : Vysoká škola finanční a správní, o.p.s., 2005. 216 s. ISBN 80-86754-48-0.

JANDOVÁ, Lucie; VOJTEK, Petr. *Zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Komentář*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2012. 366 s. ISBN 978-80-7179-461-5.

KARFÍKOVÁ, Marie; PÍKRYL, Vladimír; ECHOVÁ, Jana. *Základy pojištního práva*. 1. vyd. Praha : Nakladatelství ORAC, s.r.o., 2001. 301 s. ISBN 80-86199-27-4.

KARFÍKOVÁ, Marie; PÍKRYL, Vladimír. *Pojištní právo*. 1. vyd. Praha : Leges, 2010. 352 s. ISBN 978-80-87212-45-5.

KOPECKÝ, Karel. *Povinné ručení – otázky a odpovědi*. 2. vyd. Praha : GRADA Publishing a.s., 2005. 111 s. ISBN 80-247-1065-X.

STÁREK, Zbyněk. *Jak pojistit automobil*. 1. vyd. Brno : CP Books, 2005. 128 s. ISBN 80-722-6953-4.

ŠVESTKA, Jiří. *Ob anský zákoník I komentář*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2008. 2528 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

ZÁRYBNICKÁ, Jana; SCHELLE, Karel. *Pojištění odpovědnosti za škodu (historie a současnost)*. 1. vyd. Ostrava : KEY Publishing s.r.o., 2010. 220 s. ISBN 978-80-7418-061-3.

ZUZA ÁK, Aleš; ŠULCOVÁ, Jaroslava; HORA Jan. *Průručka pro zprostředkovatele pojištění*. 2. vyd. Praha : Linde, 2011. 301 s. ISBN 978-80-7201-838-3.

Odborné články

CIGÁNIK, Jan. Znová nová éra odstranění následků dopravních nehod? Pojistný obzor. 2013, ročník 90, číslo 3, 40 s.

JANDOVÁ, Lucie. Odškodování újmy na zdraví podle NOZ – vztah k žalobě? Ne, doufejme.... Pojistný obzor. 2013, ročník 90, číslo 2, 12 – 13 s.

JEDLIKA, Petr. Jezdit bez povinného ručení je čím dál riskantnější! Pojistný obzor. 2011, ročník 88, číslo 4, 25 s.

Internetové zdroje

JEDLIKA, Petr. Pojistný Obzor: příspěvek Hasičskému záchrannému sboru. oPojištění.cz [online]. 2013. [cit. 2013-12-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.opojisteni.cz/produkty/pojisteni-aut/pojistny-obzor-prispevek-hasicckemu-zachrannemu-sboru/>>.

PIKRYL, Vladimír; ECHOVÁ, Jana. Pojistná smlouva v novém obanském zákoníku. [online]. 2013. [cit. 2013-11-10]. Dostupné z WWW: <http://cap.cz/doc/porovnani_oz_ps.pdf>.

VOJTEK, Petr. Náhrada škody podle obanského zákoníku. [online]. 2013. [cit. 2014-02-15]. Dostupné z WWW: <http://www.cak.cz/assets/pro-koncipienty/vzdelavani/nahrada-skody-podle-obcanskeho-zakoniku--judr--petr-vojtek_3.ppt>.

Povinné ručení pravděpodobně bude financovat hasiče. oPojištění.cz [online]. 2013. [cit. 2013-12-09]. Dostupné z WWW: <<http://www.opojisteni.cz/produkty/pojisteni-aut/povinne-ruceni-pravdepodobne-bude-financovat-hasice/>>.

Právní předpisy

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za újmu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů (zákon o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích (zákon o silničním provozu), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 277/2009 Sb., o pojištnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Vyhláška Ministerstva financí č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změnách některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/14/ES ze dne 11. května 2005, kterou se mění směrnice Rady 72/166/EHS, 84/5/EHS, 88/357/EHS a 90/232/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/26/ES o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel.

Směrnice Rady 2004/113/ES ze dne 13. prosince 2004, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s muži a ženami v přístupu ke zboží a službám a jejich poskytování.

Judikatura

Rozsudek Krajského soudu v eských Bud jovicích – pobo ka v Tábo e ze dne 15.11.2005, sp. zn. 14 To 290/2005. In: ASPI [právní informa ní systém]. Wolters Kluwer R.

Rozsudek Krajského soudu v Ostrav – pobo ka v Olomouci ze dne 26.4.2012, sp. zn. 69 Co 131/2012. In: ASPI [právní informa ní systém]. Wolters Kluwer R.

Rozsudek Nejvyššího soudu eské republiky ze dne 30.3.2010, sp. zn. 25 Cdo 3911/2007, dostupné na www.nsoud.cz.

Usnesení Nejvyššího soudu eské republiky ze dne 31.8.2010, sp. zn. 32 Cdo 4768/2009, dostupné na www.nsoud.cz.

Usnesení Nejvyššího soudu eské republiky ze dne 22.11.2011, sp. zn. 32 Cdo 3266/2010, dostupné na www.nsoud.cz.

Rozsudek Nejvyššího soudu eské republiky ze dne 26.9.2013, sp. zn. 23 Cdo 1766/2012, dostupné na www.nsoud.cz.

Nález Ústavního soudu ze dne 24.1.2013, sp. zn. III. ÚS 3162/12, dostupné na www.nalus.usoud.cz.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 1. března 2011 ve v ci C-236/09, dostupné na WWW: <http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie ze dne 24. října 2013 ve v ci C-22/12 (Katarína Haasová v. Rastislav Petrík a Blanka Holingová), dostupné na WWW: <http://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/>.

Ostatní zdroje

D vodová zpráva k novému občanskému zákoníku (konsolidované zn ní) ze dne 3.2.2012.

Náhrada újmy v novém občanském zákoníku, informa ní brožura Komise pro aplikaci nové civilní legislativy p i Ministerstvu spravedlnosti R, 10.5.2013.

Tisková zpráva . 144/13 k rozsudku Soudního dvora Evropské unie ze dne 24.10.2013 ve v ci C-22/12. [online]. 2013. [cit. 2014-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2013-10/cp130144cs.pdf>>.